

I. megoldás. a) Legyen az $(ABFE)$ lapsíkban fekvő EF, UW egyenespár metszéspontja U_0 , az EH, VW egyenespáré V_0 , ekkor U_0V_0 az $EFGH$ lapsík és a felvett S sík metszévonalára, így átmegy G -n, és párhuzamos UV -vel, mert egy síkot két párhuzamos sík párhuzamos egyenesekben metsz. Ezért az U_0FG és UAV háromszögek oldalai páronként párhuzamosak, a háromszögek hasonlóak, tehát

$$(2) \quad U_0F : FG = U_0F : b = UA : AV = u : v,$$

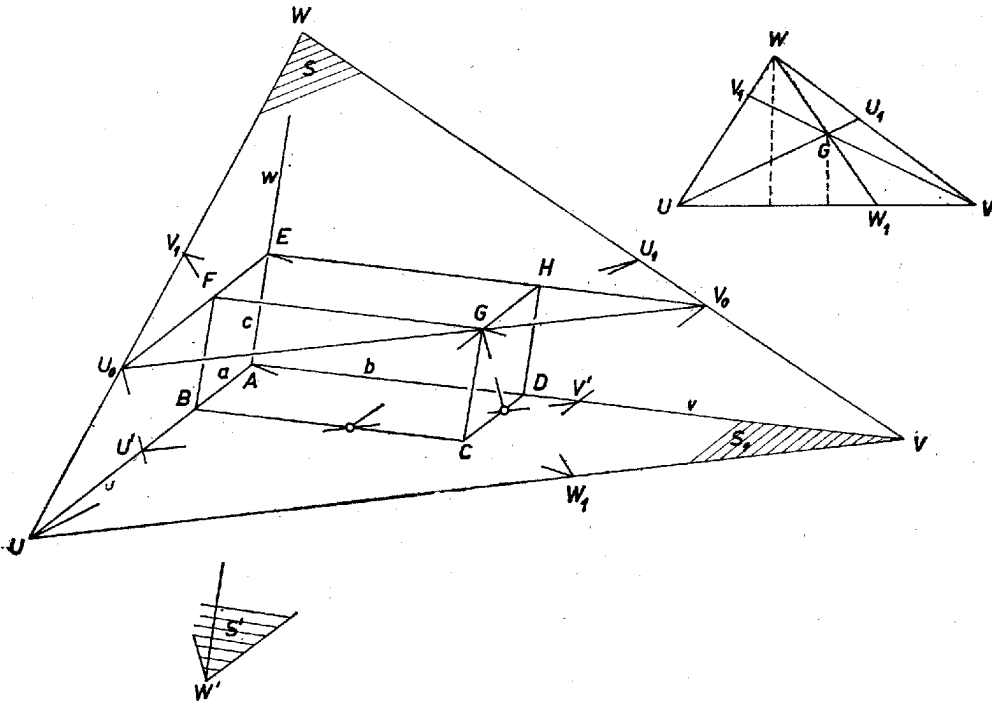
amiből

$$U_0F = bu/v.$$

Felhasználva az U_0EW, UAW háromszög-pár hasonlóságát is:

$$(3) \quad U_0F = U_0E - FE = \frac{EW}{AW} \cdot UA - a = \frac{w-c}{w} \cdot u - a.$$

Az U_0F -re kapott két kifejezés egyenlőségéből átrendezéssel (1)-et kapjuk.

b) A vizsgálandó helyzetekben a G -n át választott S' sík helyzetét a paralelepipedon G -t nem tartalmazó valamelyik lapsíkjához viszonyítjuk, pl. $ABCD = S_1$ -hez. S' helyzete 3-féle lehet: α) párhuzamos S_1 -gyel, – ekkor sem U , sem V nem jön létre; β) metszi S_1 -et egy az $ABCD$ paralelogramma valamelyik oldalával, pl. AB -vel párhuzamos egyenesben, ekkor U nem jön létre, vagy határozatlan, ha ti. a metszévonal maga AB , – mindkét eddigi esetben az állítás tárgyaltan; γ) S' az S_1 -et olyan m egyenesben metszi, mely az $ABCD$ paralelogramma mindnégy oldalegyenesét metszi (de nem megy át C -n, különben a β vagy α eset állna elő).

Ha m átmegy A -n, akkor ide esik U, V és W is, $u = v = w = 0$, az összefüggés fennáll; minden más esetben U, V, W az A -tól különböző pontok, közülük egy vagy kettő az AB, AD, AE élek A -n túli meghosszabbításán van. Ha az ilyen esetekben a megfelelő u, v, w mértékszámot negatívnak vesszük (annak megfelelően, hogy az AB, AU, AB, AV és AE, AW párok közül melyik áll két ellentétes irányú szakaszból), akkor (1) fennáll.

A bizonyítást az ábra $U'V'W'$ síkja esetére vázoljuk, más esetekben is hasonlóan végezhető el. (Az áttekinthetőség megóvása érdekében olyan S' síkot vettünk, amely a fentivel azonos U_1, V_1 pontokra vezet; ez a CB és CD élt a kis körrel jelölt pontokban metszi, ide irányulnak a G -ből kiinduló metszévonalak.) Ekkor $AU' = u$ és $AV' = v$ pozitív, $AW' = w$ negatív, tehát az AW' szakasz hossza (abszolút értéke) $-w'$, (2)-ben és (3)-ban csak annyi a változás, hogy $EW' = EA + AW' = c - w'$, így viszont

$$\frac{EW'}{AW'} = \frac{c - w'}{-w'} = \frac{w' - c}{w'}$$

változatlan; ezzel állításunkat bizonyítottuk.

II. megoldás az *a*) részre. Osszuk az *AUVW* tetraédert az *AGU*, *AGV*, *AGW* háromszögekkel három tetraéderre. A térfogatokat ugyanúgy jelölve, mint magukat a tetraédereket:

$$(4) \quad \begin{aligned} AGUV + AGVW + AGWU &= AUVW, \quad \text{és így} \\ \frac{AGUV}{AUVW} + \frac{AGVW}{AUVW} + \frac{AGWU}{AUVW} &= 1. \end{aligned}$$

Az első hányadosbeli tetraéderek *AUV* lapja közös, így térfogataik aránya egyenlő az erre az alapra merőleges magasságok arányával. A magasságok *G*-nek és *W*-nek, vagy ami ugyanaz, *E*-nek és *W*-nek az alaptól való távolságai, ezek aránya pedig $AE/AW = c/w$. A (4)-beli további két hányados hasonlóan a/u , ill. b/v , így

$$(5) \quad \frac{c}{w} + \frac{a}{u} + \frac{b}{v} = 1,$$

amiből a törtek eltávolításával (1)-et kapjuk.

Domokos László (Tatabánya, Árpád g. III. o. t.)

Megjegyzések. 1. Ugyanezt a bizonyítást térfogatok helyett területekkel mondjuk el. Messe az *AGW* sík *UV*-t W_1 -ben, ekkor $AW_1 \parallel EG$, és így $GW_1/WW_1 = EA/W$ $A = c/w$. Ugyanígy $GV_1/VV_1 = b/v$, $GU_1/UU_1 = a/u$. Viszont a segédábra szerint a *GUV*, *GVW*, *GWU* és *UVW* háromszögek felhasználásával a kifejezett arányok összege 1, így ismét (5)-re jutunk.

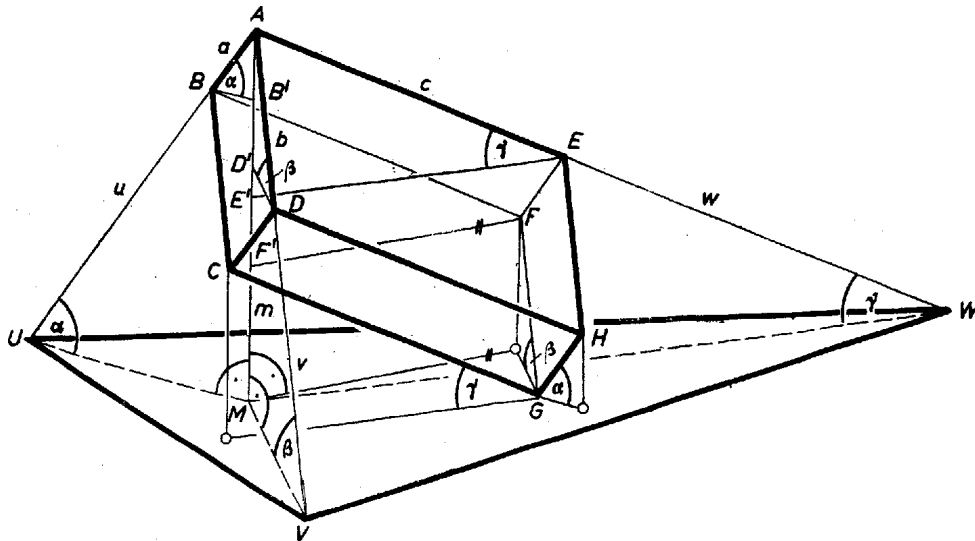
Elekes György (Budapest, Fazekas M. gyak. g. II. o. t.)

III. megoldás az *a*) részre. Legyen az *AUVW* tetraéder *A*-ból húzott magassága $AM = m$, az *AU*, *AV*, *AW* élnek az *UVW* alapsíkkal bezárt *AUM*, *AVM*, *AWM* szöge rendre α , β , γ , továbbá a *B*, *D*, *E*, *F* csúcsnak *AM*-en való vetülete rendre *B'*, *D'*, *E'*, *F'* (más szóval *AM* metszéspontja pl. a *B*-n átmenő és az *UVW* alappal párhuzamos síkkal). Így *m*-et 4-féleképpen fejezhetjük ki (ábra a 24. oldalon):

$$(6) \quad m = u \sin \alpha = v \sin \beta = w \sin \gamma, \quad \text{és}$$

$$(7) \quad \begin{aligned} m = AM &= AB' + B'F' + F'M = AB' + AE' + AD' = \\ &= a \sin \alpha + c \sin \gamma + b \sin \beta, \end{aligned}$$

ugyanis $B'F'$ és AE' , valamint $F'M$ és AD' a párhuzamos és egyenlő BF és AE , ill. FG és AD élek vetületei (hiszen M a G vetülete), és így egyenlők.

Szorozzuk (7)-et m^2 -nel és írjuk m^3 helyébe a (6) alatti három kifejezés szorzatát, a jobb oldal mindegyik tagjában pedig helyettesítsük m^2 -et annak a két (6) alatti kifejezésnek a szorzatával, amelyre minden tagban fellép α , β és γ szinuszának a szorzata. Ezt a szorzatot k -val jelölve

$$(8) \quad uvwk = avwk + cvk + buwk.$$

Itt $k \neq 0$, mert a szögek egyike sem 0, hiszen a feltevés miatt a *G*-vel szomszédos *C*, *F*, *H* csúcsok egyike sincs benne az *UVW* síkban. Így (8)-at k -val osztva (1)-et kapjuk.

Deák Jenő (Budapest, Kölcsey F. g. III. o. t.)

Megjegyzések. 1. A II. és III. megoldás is kiterjeszthető a tetraéderek, ill. az AM egyenesen levő szakaszok elhelyezkedését megvizsgálva a *b)* kérdés megválaszolására is.

2. Az UVW sík bármely G pontjához képezhető olyan paralelepipedon, melynek G -vel szemben levő csúcsa A , innen induló élei az UA , AV , AW egyeneseken vannak (kivételes esetekben a test elfajul paralelogrammává, szakasszá). Így (1), más alakban (5), az UVW sík egyenlete az AB , AD , AE tengelyekkel kifeszített (általában ferdeszögű) térbeli koordinátarendszerben, a mondott feltevések mellett.